

01 januari 2019 - Nieuwjaarsdag

Thema: 'DE BESTE WENSEN VOOR 2019'

Bijbellezing: Spreuken 3, 1-12

Vandaag en in de komende dagen zal er heel wat elkaar worden toegewenst: 'een gelukkig nieuw jaar!', 'veel heil en zegen toegewenst', of gewoon 'de beste wensen'. Wat bedoelen wij daar eigenlijk mee? Dat zou misschien best eens een mooie vraag zijn om aan iemand te stellen: *wat wens je mij precies toe? Wat zijn die beste wensen van jou of mij dan? Wat is een gelukkig nieuw jaar voor jou? Maar goed, daar hebben wij vaak de tijd niet voor...* Of het is niet het moment om daarover door te spreken, wanneer je je buurman aan de overkant van de straat even 'de beste wensen toeroept'. De schrijver van het boek Spreuken neemt er langer de tijd voor om zijn zoon iets toe te wensen. En hij is ook veel concreter in wat hij zijn zoon toewenst. Allereerst vertelt hij wat hij zijn zoon toewenst: *Mijn zoon, vergeet mijn onderricht niet, en laat je hart mijn geboden in acht nemen, want lengte van dagen en jaren van leven en vrede zullen ze voor jou vermeerderen.* Mijn zoon, ik wens je lengte van dagen en jaren van leven... en vrede toe. Ik wens je een lang en gelukkig leven toe. En vrede in je leven. Vrede, sjaloom, dat is vrede, rust, harmonie, dat het in alle opzichten goed met je gaat'.

Een prachtige nieuwjaarswens: 'ik wens je lengte van dagen, jaren van leven en vrede toe'. Maar de vader uit het boek Spreuken houdt het niet bij deze wens en gaat vervolgens weer aan het werk achter zijn bureau. Nee, hij vertelt zijn zoon ook *hoe* hij dat kan bereiken, hoe zijn zoon een gezegend leven mag ontvangen. Nu, daar wil ik met u eens naar gaan kijken. Ik wil met u, nu wij straks en in de komende dagen velen een goed, voorspoedig nieuw jaar toewensen, of heil en vrede, of de beste wensen..., ik wil met u eens gaan kijken *hoe* dat heil en die vrede die wij elkaar toewensen, nu gestalte kan krijgen in uw en mijn leven.

Hoe kan die vrede in ons leven gestalte krijgen? Nu, de vader geeft een aantal aanwijzingen.

Allereerst: *Mogen goedertierenheid en trouw jou niet verlaten. Bind ze om je hals, schrijf ze op de tafel van je hart* (vers 3) Goedertierenheid en trouw mogen je niet verlaten. Die moeten altijd bij je blijven, die moeten je het hele jaar 2019 vergezellen. Goedertierenheid, dat is zo'n door en door Bijbels woord, het heeft te maken met *goedheid, goed zijn* voor je medemens. *Liefde. Vriendelijkheid. Bewogenheid.* Iemand die goedertieren is, die helpt een ander niet uit verplichting, nadat hij om zich heen heeft gekeken en niemand blijkt een hand uit te willen steken, .. iemand die goedertieren is, die schiet gewoon te hulp, die *wil* graag helpen, die ziet de nood van een ander dan ook. Hoe zo helpt hij? Ja, hij doet dat, omdat hij dat doet. Goedertieren, dat is niet een afgepaste goedheid en liefde: 'wat een ander mij geeft, dat geef ik terug, echt, daar ben ik heel stipt in hoor!' Nee, het is overvloed, verrassende liefde..., liefde niet uit berekening, maar met het hart. Het is denken-vanuit-het-perspectief-van-de-ander: 'hoe kan ik de ander gelukkig maken?' *Gunnende* liefde, een gunnende instelling. Nou, zoiets is goedertierenheid.

Goedertierenheid *en betrouwbaarheid.* Betrouwbaarheid. 'Men moet op je aan kunnen', zo zegt de vader tegen de zoon in Spreuken 3. Je woorden moeten betrouwbaar zijn. Je moet doen wat je zegt. Maar 'op iemand aan kunnen', dat is meer. Dat is ook beschikbaar zijn. In goede, maar ook in slechte tijden. Je hoort wel eens van mensen die een chronische ziekte hebben dat je in zo'n situatie pas echt leert op wie je aankunt. Sommige vrienden houden het niet uit om in zo'n langdurige situatie betrokken te blijven. Anderen vinden het te confronterend om hun vriend of kennis zo ziek te zien en nemen geen contact meer op, want 'ik weet niet wat ik tegen zo'n iemand moet zeggen...', nou, je hoeft niets te zeggen! ... Trouw, betrouwbaarheid. Ook richting je

collega's dus of je opdrachtgevers in dit jaar. En ook richting de leerlingen die volgende week weer aan je hoede worden toevertrouwd: 'kunnen ze op je aan? Ben je er echt voor hen?' En ook je burens, of je lotgenoten in het ziekenhuis.

Goedertierenheid en trouw, dat zijn de richtingaanwijzers voor je leven in 2019. En de vader voegt er aan toe: 'bind deze om je hals en schrijf ze op de tafel van je hart'. Bindt deze woorden om je hals. Waarom je hals? Iemand schreef als verklaring: daar zitten je stembanden. Daar komt je spraak vandaan. Dus al die woorden die je zegt, laat ze gevuld zijn met goedertierenheid en trouw. Spreek niet al te gedachteloos, loze beloften, grote woorden waar niets van terecht komt of alleen maar oppervlakkige woorden. Spreek *goede* woorden, woorden van betrokkenheid. Woorden die niet de afstand scheppen, maar die nabijheid creëren.

En schrijf deze woorden ook op de tafel van je hart. Op het schrijfplankje van je hart. Zoals dat schrijfplankje dat in de keuken staat of hangt en waarop wij de boodschappen schrijven..., laat zo die woorden in je hart gegrift zijn, zodat je ze niet vergeet en alles wat je in hart is en uit je hart komt: al je plannen, al je willen en verlangen door goedertierenheid en trouw gestempeld worden.

Als deze woorden je leven in 2019 zullen typeren, dan vind je gunst en goed verstand in de ogen van God en mens (vers 4), aldus de vader. 'God en mens', daarmee wordt in dergelijke zinnen bedoeld: 'iedereen die je ziet'. Je zult gewaardeerd worden, je zult op deze manier een heel goede indruk achterlaten bij iedereen die je ontmoet. Je zult tot een zegen zijn. Ja, misschien dat men dat niet altijd aan je zal laten blijken. Petrus waarschuwt er later in zijn eerste brief voor dat mensen toch nog kwaad van je zullen kunnen spreken. Maar dat is vaak jaloezie of weerstand omdat zij weten dat je christen bent. Maar eenmaal zullen zij hun woorden moeten inslikken, zo troost Petrus zijn lezers die dit ook moeten ondervinden.

De vader is nog niet klaar met vertellen hoe zijn zoon een lang leven in vrede tegemoet kan gaan. Want het heeft niet alleen te maken met de omgang met je medemens: je familieleden, vrienden, burens en collega's. Het heeft ook te maken met je persoonlijk leven met God. Je leeft als mens immers in een dubbele verbinding: de verbinding met je medemens... en de verbinding met God. En met dat laatste gaat de vader nu verder om ook hier aanwijzingen voor te geven: je verbinding met God. De vader zegt: ⁵*Vertrouw op de HEERE met heel je hart, en steun op je eigen inzicht niet.* ⁶*Ken Hem in al je wegen, dan zal Hij je paden rechtmaken.* ⁷*Wees niet wijs in je eigen ogen: vrees de HEERE en keer je af van het kwade.* ⁸*Het zal een medicijn zijn voor je navel en verfrissing voor je beenderen.*

Even dat laatste: medicijn voor je navel en verfrissing voor je beenderen..., Je navel, dat is de plaats waar je zelfstandigheid is begonnen. Toen wij ter wereld kwamen is de navelstreng doorgesneden. Wij werden tot een eigen persoon. Wij mochten onze eigen persoonlijkheid gaan ontwikkelen. Je navel, dat staat voor het begin van je persoon-zijn, je persoonlijkheid, je zelfstandigheid. En je beenderen, daarmee worden niet simpelweg al je botten bedoeld, maar het raamwerk waaruit je bent opgebouwd. Je 'framework'. Het kader, het bouwwerk waaruit wij bestaan. De vader zegt dus tegen de zoon: als je op God vertrouwt..., als je niet je eigen spoor uitstippelt maar Gods weg in je leven wilt gaan in je leven en je je leven aan Hem toevertrouwt..., dan zal dat weldadig zijn voor je persoon, je persoonlijkheid. Helend, zuiverend: 'een medicijn voor je navel' En het zal tot een verfrissing zijn van je beenderen: een weldaad, een zegen voor de opbouw van je leven, je lichaam, je levensinvulling, het totaal van hoe je leven in elkaar zit.

Vertrouw op de HEERE en steun op je eigen inzicht niet... Ja, natuurlijk zult u in dit jaar waarschijnlijk ook zelf heel wat beslissingen moeten nemen. Je zult ook gewoon je gezonde verstand moeten gebruiken en *naar eigen inzicht* zelf keuzen moeten maken, ondanks dat je op God vertrouwt. De vader

uit het boek Spreuken zou volgens mij niet willen dat zijn zoon alles besluiteloos op het bordje van God schuift: 'U moet er maar het beste van maken, ik vertrouw op U en niet op mijn eigen inzicht'. Nee, dat kan niet. 'Maar wees er op beducht, zoon', zo hoor ik de vader zeggen, 'dat je gezonde verstand en je eigen inzicht nooit helemaal zuiver zijn: er schuilen vaak allemaal verlangens in je hart, of vooroordelen, of angsten waar je je door laat leiden. Vertrouw op God. Leg je keuzen aan Hem voor'. Dus: ga biddend het sollicitatiegesprek tegemoet. Stel biddend je goede-doelenslijstje op. Betrek God bij de keuze voor een nieuw huis, of de schoolkeuze van je kinderen. Vertrouw op Hem, als je eindelijk die stap zet om toenadering tot die ander te zoeken of ergens anders aan wilt gaan werken. Zoek Zijn wil als je je liefdesrelatie aan het evalueren bent. Vertrouw op Hem en zoek Zijn wil. Het zal tot een weldaad voor je persoon en het bouwwerk van je leven zijn.

En dan geeft de vader nog twee aanwijzingen: ⁹*Vereer de HEERE met je bezit, met de eerstelingen van heel je opbrengst,* ¹⁰*dan zullen je schuren gevuld worden met overvloed en je perskuipen overlopen van nieuwe wijn.* Dat is één. Vereer de HEERE met je bezit. Dien God met alles wat Hij aan jou heeft toevertrouwd. Ja, vereer Hem met *de eerstelingen* van je opbrengst. Met de eerste vruchten van het veld. Dus niet: bedank God achteraf voor wat je hebt ontvangen. 'Eerst maar eens kijken hoe 2019 verloopt en aan het einde berekenen wat je God kan geven als bedankje.' Nee, *begin maar eerst eens te geven!* Laat maar zien dat je vertrouwen hebt in God voor 2019. Geef God de eer met je bezittingen, met je inkomsten, met alles waarmee Hij uw leven heeft verrijkt!
En, zo eindigt de vader: ¹¹*Mijn zoon, verwerp de vermaning van de HEERE niet en heb geen afkeer van Zijn bestraffing.* ¹²*Want de HEERE straft wie Hij liefheeft, zoals een vader doet met de zoon die hij goedgezind is.* Wees bereid om je door God te laten corrigeren.

Ik vat het even samen, voordat ik nog één laatste stap verder ga. Wat is dus dat leven wat de vader uit Spreuken zijn zoon toewenst? Wat is een goed leven in 2019, een leven in heil en zegen, de beste wens die wij elkaar kunnen toewensen? Het is een leven, waarin goedertierenheid en trouw ons levensmotto zullen vormen. Een leven in afhankelijkheid van God, waarin wij Zijn wil zoeken en op Zijn hulp vertrouwen. Het is een leven in ontzag voor God, waarin wij Hem dienen met wat Hij ons heeft gegeven en ons ook door Hem laten leren en corrigeren.

Maar nu de tweede en laatste stap in de preek: waarom nu *deze* dingen als richtlijnen voor 2019? Er zijn nog zoveel andere richtlijnen. Er zijn nog zoveel andere manieren, waarop wij ons bezig kunnen houden met een goed leven. Waarom nu precies *deze* dingen? Nu: *omdat deze dingen*, die de vader uit Spreuken hier opsomt, *ons heel veel over God vertellen.*

Ik ga daarvoor nog een keer, maar nu met grote stappen, de tekst door:

Goedertierenheid en trouw, de principes die de zoon aan zijn hals moest binden en op zijn hart moest schrijven..., goedertierenheid en trouw, dat zijn precies de woorden die bij de HEERE horen. Goedertierenheid: liefde, maar dan overvloedige liefde, *gunnende* liefde. Dat is God! Liefde, niet berekenend, maar *gevend*. ... Goedertierenheid... en trouw. Betrouwbaarheid. Onze God is een God Die Zich aan Zijn beloften houdt. Goedertierenheid en trouw, dat zijn de woorden waarmee wij het Kerstevangelie kunnen samenvatten: God Die geeft, Die overvloedig geeft, Die ons te hulp schiet, want (menselijk gezegd:) 'zo is Zijn karakter'. God Die trouw is aan Zijn belofte dat Hij redding, herstel zal geven en Zijn Koninkrijk zal vestigen.

Goedertierenheid en trouw, die woorden horen bij God. Maar ook die opdracht om op God te vertrouwen en om Hem te betrekken bij alle keuzen die wij maken en stappen die wij

zetten. 'Ken Hem in al je wegen'. Ook dat hoort bij God, want *zo wil God gekend zijn*. Zo wil God betrokken zijn op ons leven. Uw leven, waarvan u niet weet wat het dit jaar zal brengen. Maar ook uw zorgen misschien voor dit komende jaar. Of de uitdagingen die je tegemoet gaat. God wil daarin ons de weg wijzen. Stap voor stap met ons de weg gaan. 'Heer, wijs mij Uw weg'. Wij mogen al die dingen van ons leven aan Hem toevertrouwen. Zo wil de HEERE God-met-ons zijn.... en die soms zo kromme paden van ons recht maken.

'Vereer de HEERE met je bezit.' God is ook de God Die ontzag van ons vraagt. Respect. Liefde. Toewijding. Ons leven is voor Hem bedoeld. Hij is de Schepper en wij zijn Zijn schepselen. God wil Zijn aangezicht in liefde en trouw naar ons toewenden..., maar Hij wil dan ook ons gezicht zien. Nu, waar zullen wij op gericht zijn dit jaar? Waar kijken wij in 2019 naar uit? 'Van alle wijsheid is het begin, is: vrees den HEER met ziel en zin, aanbid Zijn wil met vrees en beven'.

En ook dat laatste, dat de HEERE straft wie Hij liefheeft... Ook dat zegt iets over God. Wel voorzichtig zijn hiermee. Je moet hier niet al te snel conclusies uit trekken. Ik moet denken aan al die zieken die naast het lichamelijke lijden ook nog geestelijke lijden hebben ondervonden doordat men dacht dat dit een straf, een corrigerende tik van God was. Het kan. Maar het kan ook niet het geval zijn. De vrienden van Job gebruikten ook dit argument 'God straf wie Hij liefheeft', maar dat waren de verkeerde woorden op het verkeerde moment. Ik moet eerder denken aan een beeld dat Lewis gebruikt. Lewis vergelijkt God met een kunstenaar. Nu, als een kunstenaar een tekening maakt voor een klein jongetje, nou goed, dan is hij misschien met een paar pennenstreken klaar. Maar als hij werkt aan zijn hoofdwerk, aan zijn kostbaarste doek..., dan schildert hij, dan veegt hij weer weg, dan moet het doek misschien wel tien keer over..., het doek krijgt heel wat te verduren..., alleen omdat de kunstenaar niet met half werk tevreden is. Het moet echt goed zijn. Echt mooi. Nu zo is God betrokken op ons leven. Zo is God betrokken op Zijn kunstwerk, wat Hij wil laten schitteren, echt maken zoals Hij alleen kan.

Al deze opdrachten en aanwijzingen die de zoon krijgt, die zeggen dus iets over God. Over Gods goedertierenheid en betrouwbaarheid. Over Gods gunnende liefde, maar ook Zijn heiligheid waarom Hij te vrezen is. Over Zijn bedoelingen met ons leven.

En wil je echt weten hoe het leven van de zoon van de Spreukendichter goed zal zijn? Wil je echt weten hoe zo'n leven er uit zal zien? Kijk dan naar de Heere Jezus, de ware Zoon. Hij heeft ons dat leven voorgeleefd. In goedertierenheid en trouw. In gunnende liefde en trouw. In ontzag voor Zijn Vader. Ook van Jezus wordt gezegd dat Hij gehoorzaamheid heeft geleerd in de Hebreeënbrief. En Lukas, die ons na de Kerstgeschiedenis over de twaalfjarige Jezus vertelt, schrijft als afsluitende zin: 'Hij nam in gunst (in genade) toe bij God en mensen'. Zou Lukas de woorden van de vader in het boek Spreuken in gedachten hebben gehad? 'Vindt gunst in de ogen van God en mens'

We zijn met elkaar 2019 ingegaan. Ik wens u een goed en voorspoedig nieuw jaar. Veel heil en zegen. Ik wil u de beste wensen doen. Vanmorgen hebben wij gezien wat die beste wensen volgens het boek Spreuken ten diepste zijn: goedertierenheid en trouw. Afhankelijkheid van God en vertrouwen op God. Ontzag voor God en bereidheid om te leren. Dat wens ik u toe. Want zo wil God met ons het jaar 2019 door. Zo is ons leven goed. Tot zegen voor jezelf. Een medicijn voor je navel en verfrissing voor je beenderen, om nog meer even deze beeldspraak te gebruiken. Tot zegen voor jezelf. Tot heil van de ander. En tot eer van God.

Heeft u vragen of een reactie: ds. E.G. (Eddy) de Kruijf // 010 210 89 71 // dekruijf@live.nl